

Therese Svanströms tal vid TULL-KUSTs kongress 24 oktober 2023

Vänner!

Varmt tack för möjligheten att vara med på er kongress! Den 53:e i ordningen om vi räknat rätt.

Det är fantastiskt att få möta alla er som är förtroendevalda – både på arbetsplatsbesök på tullen vid Lernacken i Malmö eller kustbevakningen på Djurönäset. Och lite extra fint – att få vara med er på ett så högtidligt demokratiskt tillfälle som en kongress.

Detta hör till det allra finaste och roligaste med mitt uppdrag. Och som ger mig energi.

Ni ska också veta att det är dom där mötena i vardagen som betyder mest för mig och TCO i det uppdrag vi har att jobba med påverkan för förbundens medlemmar. Inte minst när jag träffar politiker och beslutsfattare. Det är när jag berättar om er och andra medlemmar i de 12 TCO-förbunden som jag ser hur ministern lyssnar extra noga eller statssekreteraren antecknar filtigt i sitt block. De behöver veta hur människor påverkas i sin vardag på sin arbetsplats. Och just de exemplen får jag med mig från er.

Jag vill också säga att jag är imponerad över det påverkansarbete som ni har genomfört under Johans ledning, ni har både ha tagit plats i debatten och gjort avtryck i allt från Regeringskansliets korridorer till Almedalen och på andra arenor.

Ni vågade ta beslutet för ett antal år sedan om att bli mer aktiva i det politiska påverkansarbetet och det har ni också blivit.

Ni har haft modet att sätta mål och sikta på dem, också när det kommer till värvning och en vilja att öka antalet medlemmar. Och jag hoppas att ni fortsätter spänna bågen och fortsätter att tro på er själva. Ert arbete har visat att det går att göra skillnad och att det trots allt är idén, trovärdigheten och idogt arbete som är avgörande, inte storleken.

Jag hade hoppats att vi hade kunnat samlas här i dag med en helt annan verklighet runt omkring oss än den vi faktiskt lever i. Men så är det inte.

Vi befinner oss i en väldigt svår och omvälvande tid. Det måste man ändå säga. Det är mycket som händer både i vår omvärld och här hemma.

I förra veckan ägde ett terrordåd rum i Bryssel, riktat direkt mot svenska medborgare. Så oerhört och så fruktansvärt. Det är fortfarande svårt att ta in.

Kriget i Ukraina och mellan Israel och Hamas lämnar ingen oberörd.

Det fruktansvärda våldet och gängkriminaliteten som har Sverige i sitt grepp.

Att polisen förra veckan häktade en 16-åring misstänkt för att ha utfört tre mord var helt fruktansvärt att ta del av.

Jag tror att vi är många som ställer oss frågan, hur ska detta få ett slut innan fler oskyldiga drabbas?

Och att det i denna svåra tid är viktigt att vi hitta lösningar men också hjälper varandra.

Jag är övertygad om att politiker från höger till vänster vill lösa de stora problem som finns. Jag vet att polisen gör sitt yttersta. Men det är också så otroligt viktigt att bredda arbetet och ta in era perspektiv.

Jag tänker på det ni skrev i Svenska Dagbladet i början av oktober.

Att även om alla brottsförebyggande åtgärder som regeringen föreslår såsom straffskärpningar, satsning på skola och socialtjänst för att minska rekryteringen till gängen är viktiga. Så är det era medlemmar som ofta står i första linjen när det handlar om att bevaka Sveriges gränser.

Det spelar roll hur många tulltjänstemän som kan bemanna tullarna Ystad, Malmö och Göteborg.

Det spelar roll hur många nya kollegor som kan rekryteras till dem som redan jobbar.

Det spelar roll hur stora eller små resurser både Kustbevakning och Tullverket får.

Era medlemmar måste få rätt förutsättningar för att kunna göra sitt jobb. Det är en viktig nyckel för att vi ska kunna ta steg mot att bryta den fruktansvärda våg av dödliga skjutningar som nu sker i vårt land.

Ni måste få en rimlig chans att minska tillgången på både narkotika och illegala vapen i samhället.

Det uttrycktes så träffsäkert i artikeln:

”Ska Sverige bryta trenden, behöver dygnets alla timmar användas för att förebygga, trygga, förhindra och lindra.”

Jag ställer verkligen upp på vartenda ord. Ni måste få möjlighet att bidra till en säkrare gräns och därmed ökad säkerhet i samhället.

Regeringen behöver därför lyssna på dem som vet.

De behöver lyssna på er och på era medlemmar!

Och när vi samlar kunskapen i TCO-familjen har vi många svar. Det är vi som vet vad som behövs för att få jobbet gjort.

Det är vi som vet hur det är att vara tjänsteman idag.

Och även om engagemanget, lojaliteten och glädjen i att vara tjänstemän alltid kommer finnas där. Så har vi också utmaningar som inte går att blunda för.

Utmaningar som vi måste fortsätta att prata om, lyfta, diskutera och prata om igen.

- Det handlar till exempel om hur tystnadskulturen breder ut sig på många arbetsplatser, i fikarummet eller på APT-mötet.
- Om hur oron för hot och våld kan vara på till exempel kontroll- eller tullkriminalavdelningen.
- Oron över att vi ibland inte räcker till - och undrar över när vi blir tillräckligt många kollegor för att klara uppdraget.

Varje tjänsteman förtjänar att ha en bra arbetsmiljö där man kan göra sitt jobb och gå till jobbet utan att ha ont i magen.

Och för att åstadkomma förändring på alla dessa punkter så behövs våra gemensamma krafter.

Då behövs vår fackliga styrka.

Och just facklig styrka vänner.

Det är vad jag ser när jag står här idag. Det är vad jag ser när jag tittar på er. När jag förra veckan deltog vid Unionens kongress. När jag träffar alla er som varje dag bidrar till ett bättre arbetsliv för samhällsbärarna i Sverige.

Facklig styrka.

Det är både det arbete som händer lokalt, regionalt och centralt. Det är antalet medlemmar och förtroendevalda vi har. Och det är helt avgörande för hur bra vi ska kunna påverka arbetsgivare och beslutsfattare. Det spelar roll – att jag kan säga att jag företräder 1,2 miljoner medlemmar i 12 förbund.

Hela idén om att vi är starkare tillsammans kräver att det finns människor som engagerar sig, som orkar fortsätta jobba för att göra skillnad varje dag.

Vår fackliga styrka bidrar till ett bättre samhälle på så många sätt och vi har ett viktigt uppdrag i att berätta för politiker och andra makthavare hur tjänstemän har det på jobbet.

Eftersom det är vi som får samhället att fungera.

Och för mig blir tre ord särskilt viktiga när jag tänker på vårt fackliga uppdrag i tjänstemannarörelsen. Alla börjar på F.

Nämligen **framtidstro**, **frihet** och **förändring**.

Jag tänkte prata lite om dessa tre ord, det är stora ord, jag vet- abstrakta kanske. Men det är viktiga ord och ord som i alla fall jag hämtar kraft ur eftersom jag tycker att de ringar in vad vi står för.

Låt mig börja med ordet **förändring**.

För vi vet med säkerhet, att förändring sker.

Vi har sett det med den tekniska utvecklingen. Digitaliseringen och AI kommer förändra många av våra yrken i grunden. Förändring står även för dörren till följd av klimatförändringarna som redan påverkar och kommer att påverka oss alla.

Och vi tjänstemän är inte bara vana vid förändring. Vi har genom historien visat att vi kan hantera förändring om vi bara får rätt förutsättningar.

Vi vet att tricket är att skapa tryggheten i förändring.

Det handlar om tillgång till utbildning, om omställning och kloka prioriteringar. Om en riktig arbetsmarknadspolitik som gör skillnad för den enskilda människan. Om att värna våra medlemmars ställning på arbetsmarknaden och det självklara i att tryggheten ska gälla för alla - oavsett ursprung, hudfärg, kön eller socioekonomiska förutsättningar.

Det är så att vi får ett samhälle som rustar människor för förändring.

Ett samhälle som möjliggör förändring.

Och ett samhälle som belönar förändring.

Det är nämligen då vi kan få ett framgångsrikt och inkluderande samhälle.

Mitt andra F står för **frihet**.

Att frihet är viktigt och något att kämpa för är uppenbart med tanke på hur ukrainare varje dag strider för att behålla sin suveränitet och sin frihet.

Men vi måste fortsätta värna friheten även i vår kontext.

Jag påminns ofta om de lärdomar våra kollegor i Ungern och Polen skickat med oss. Hur de inte fullt ut trodde på att demokratin skulle påverkas eller börja monteras ner när olika inskränkningar i medier, universitetens oberoende och i civilsamhället drevs igenom.

Det är alltid lätt att vara efterklok. Men många pusselbitar formade tillsammans ett samhälle där friheten och demokratin urholkats.

För oss handlar det om att se alla olika förslag i vår nationella kontext och foga samman dem till en helhet.

Även i Sverige är lagstiftning på gång som vi inte trodde var möjlig för några år sedan. Och det handlar om förslag som begränsar snarare än skapar ett samhälle där människan är fri.

Jag tänker på förslag om att utöka *tjänstemannaansvaret* trots att man inte riktigt vet vilket problem man ska komma åt. Och trots att det redan i dag finns långtgående ansvar för tjänstemän som gör fel.

Jag tänker på *angiverilagar* som framför allt kan komma att påverka människor i offentlig sektor, sjuksköterskor, socialsekreterare, läkare och lärare. Att tvingas ange föräldrarna till det barn man nyss gett syrgas för att hen lättare ska kunna andas skulle leda till en väldigt svår arbetssituation. Och till ett angiverisamhälle som vi inte vill ha.

Jag tänker på att Regeringskansliet vill *skynda på utredningar* och därmed riskerar att sätta hela förvaltningsmodellen ur spel.

Jag tänker på kritiken som återkommande riktas mot *public service*. På att resurser till *folkbildningen* minskar.

Det är mot denna bakgrund uppenbart att vi behöver fortsätta att tillsammans vara en tydlig röst för demokratin.

Och att vi ständigt måste påtala det självklara – nämligen att alla människor ska vara fria att göra sina livsval och fria att fatta sina egna beslut.

För ett samhälle som präglas av förändring och frihet blir ett samhälle fyllt av framtidstro.

Och **framtidstro**. Det är mitt sista F.

Vi behöver framtidstro, kanske framför allt när tiderna är svåra. Vilket de är just precis nu. Det är självklart att vi alla påverkas av de svåra tider vi lever i, men det är lika självklart att det måste finnas ljus i mörkret.

Det måste finnas någon som tror på att det faktiskt blir bättre.

Tyvärr är inte framtidstro på tapeten just nu. Framtiden målas inte i ljusa färger direkt.

Det blir extra tydlig när man tar del av den politiska debatten.

Om ni är ärliga - när hörde ni senast någon prata om framtidstro?

När kom någon senast med en vision eller riktning om det samhälle han eller hon eller hen vill se?

Vi hör dagligen politiker prata om det samhälle de inte vill se, men frågan är – var är visionen? Och hur når vi dit? Hur kan vi få alla att vilja bidra till ett bättre samhälle?

Vi som tror på det goda i förändring behöver därför höja våra röster. På alla landets arbetsplatser och mot beslutsfattare runt om i landet. Även om det är svårt så måste vi orka tänka framåt. Vi får nämligen inte göda vår största fiende. Hopplösheten.

Och även om det är det lite tomt på barriaderna för en tro på framtiden just nu, -så måste vi fortsätta. Eftersom alternativet är så mycket sämre.

Vi ska se problem och göra något åt dem och visa att vi tror på att den bättre framtid faktiskt är möjlig.

Jag tänkte nu bli lite mer konkret.

För en bättre framtid handlar ju om hur vi får en bättre arbetsmiljö och ett mer hållbart arbetsliv. Det handlar också om att kunna leva på sin pension och om förmågan att kunna ställa om.

Det sistnämnde är också centralt i skenet av de klimatförändringar som nu pågår och som kommer ställa nya krav på oss alla.

För TCO har tjänstemännens möjlighet till omställning varit central ända sedan ändamålsparagraferna skrevs vid TCO:s bildande för snart åttio år sedan.

Dåtidens TCO-familj och styrelse tyckte att det var en otroligt viktig fråga- just tjänstemännens rätt till både utbildning och omställning. Det är ett arv vi bär med stolthet idag och kommer att fortsätta bära framöver. Av den enkla anledningen att kunskap är nyckeln till välstånd och välfärd. Och till den där friheten som skapar utveckling och framtidstro.

Och vi har i undersökning efter undersökning visat att det bland yrkesverksamma tjänstemän finns ett stort behov och en stark vilja att kompetensutveckla och utbilda sig vidare. Men att både studiefinansieringen och utbildningsutbudet upplevts som hinder. Och därför har TCO enträget arbetat för utvecklat studiestöd och ett

utbildningsutbud som är bättre anpassat för yrkesverksamma studenters behov.

Behovet av omställning är till stor del drivet av digitalisering. Om digitaliseringen som sådan har pågått under 10–12 år, med ett stort språng under pandemin, så går AI-tekniken fortare. Digitaliseringen har påverkat olika branscher i olika hastighet. Vissa har förändrats kraftigt, medan andra inte alls.

Vi kommer säkert att se samma tendenser nu, den nya tekniken kommer slå igenom branschvis men snabbare än de senaste åren och påverka nya branscher med hög hastighet. Här måste vi vara beredda.

En stor digital utvecklingsresa har redan påbörjats bland förbunden som dels handlar om att ha en facklig styrka som är fränkopplad den fysiska arbetsplatsen, dels att skapa en servicestandard som våra kommande medlemmar kräver.

Denna utvecklingsresa, där vi ska hitta de bästa formerna för fackligt engagemang, är oerhört spännande att följa och jag både tror och hoppas att vägen blir lite enklare med den gemensamma styrkan som finns i TCO-familjens tiotusentals och åter tiotusentals förtroendevalda.

Digitaliseringen och AI är här, och här för att stanna. Då måste vi göra det bästa möjliga av den verklighet vi befinner oss i.

Jag vill avsluta med att säga att jag är så glad över att ni är en del i TCO-familjen. Och att alla tolv medlemsförbund tillsammans verkligen är en kraftfull och stor rörelse. Styrkan när vi pratar med en röst och när vi bedriver påverkansarbete ska inte underskattas. Både när det gäller den yrkesmässiga och professionella utvecklingen som är en del i TCO:s grundläggande uppgift. Men också när det gäller värnandet av demokratin och vår solidaritet med andra och varandra, som är den andra uppgiften enligt våra stadgar.

Tillsammans gör vi ett oerhört viktigt arbete, och vi är en grundpelare i demokratin.

Vi kommer därför att fortsätta ta oss an de utmaningar som kommer, hitta lösningar och se framåt!

Tack för att ni lyssnat!